

**Черней Д. В., студент
Бялик В. Д., д. філол. н., проф.
Чернівецький національний університет
ім. Юрія Федьковича**

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ЗООНІМАМИ

Під зоонімом зазвичай розуміють мовну одиницю на позначення будь-якої тварини [2, с. 161]. Фразеологізми з зоонімами поділяють на шість окремих груп: власне фразеологізми з зоонімами (зоофразеологізми); орнітофразеологізми (одиниці з родовим поняттям «птиця»); етнофразеологізми (одиниці з родовим поняттям «комаха»); іхтіофразеологізми (одиниці з родовим поняттям «риба»);

рептиліофразеологізми (одиниці з родовим поняттям «рептилія»); амфібіофразеологізми (одиниці з родовим поняттям «хребетних земноводних») [1, с. 29]. Зоофразеологізми та орнітофразеологізми розподіляються у свою чергу на ті, які містять у своєму складі назву диких та свійських тварин чи птиць.

Зооніми використовуються у фразеологічних одиницях у непрямому значенні, яке утворюється внаслідок метафоризації чи метонімізації. Поширеними в фразеологізмах є образні порівняння, одним із компонентів яких є зоонім. Конотація зоонімів, а також їх продуктивність при формуванні фразеологічних одиниць зумовлені наступними факторами:

- 1) ступенем поширеності тієї чи іншої тварини в ареалі проживання мовної спільноти;
- 2) роллю тварини у сільськогосподарській культурі певного народу;
- 3) роллю та місцем тварини у міфології, історії, культурі народу;
- 4) власне асоціативними уявленнями про тварину представників певної лінгвокультурної спільноти [2, с. 163].

Фразеологізми з зоонімами використовуються для надання емоційно-оцінних характеристик людини. Образ людини є важливим фрагментом мовної картини світу, саме тому аналіз фразеологічних одиниць, які створюють його, дозволяє виявити універсальні та національно-специфічні уявлення носіїв певної мови. Описуючи людину зооморфно, мовець надає їй характеристики представників тваринного світу, виявляючи відповідні асоціативні уявлення про її зовнішність (*an ugly ducking* – гідке качення), фізичні якості (*as weak as a kitten* – слабкий як кошеня); фізичний стан (*to be dog-tied* – втомитися як собака), риси характеру (*as cunning (sly) as a fox* – хитрий як лисиця), поведінку (*the lost sheep* – заблудша вівця, *to run/hold with the hare and hunt with the hounds* – і нашим, і вашим; і вовки сумі, і овці цілі), образ життя (*the lone wolf* – людина-одинак, *the dog returns to its vomit* – злочинця тягне на місце злочину), особливості взаємовідносин між людьми (*when the cat is away, the mice will play* – кім із дому, миші в пляс, *who keeps company with the wolf, will learn to howl* – з вовками жити по-вовчій вимі, *curiosity killed the cat* – зацікавленій Тамарі носа відірвали).

Асоціативні уявлення про тварин у представників різних лінгвокультурних спільнот не завжди збігаються. Співпадіння, розходження та специфіка використання зоонімів у складі фразеологічних одиниць свідчить про те, що мовна картина світу при всій її цілісності та об'єктивності є інтерпретацією відображення світу, специфічною для кожної мовної спільноти.

Література

1. Аверина М. А. Семантическая организация компонентов-зоонимов в русских поговорках // Инновации в науке. 2013. № 21. С. 29-34 .
2. Фоменко Е.Л. Зоонимы и их фразеологический потенциал // Проблемы семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: зб. наук. пр. 2006. Вип. 8. С. 61-167.
3. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь. М. : Молодая гвардия, 2001. 564 с.